

Aktuální otázky doručování do datové schránky v civilním soudním řízení

Miloslav Hrdlička*

Abstrakt

Článek se zabývá problematikou elektronického doručení do datové schránky. Zejména jsou diskutovány otázky související s určením okamžiku doručení do datové schránky soudu, neúčinnosti doručení, možnosti učinit podání z datové schránky jiného subjektu a určení okamžiku doručení do datové schránky v případech, kdy je stát v roli účastníka řízení.

Klíčová slova

Datové schránky, elektronické doručování, okamžik doručení, neúčinnost doručení, stát jako účastník řízení.

Abstract

The article deals with the electronic delivery of data to the data boxes. In particular, the article discussed issues related to the determination of the time of receipt into the data box of the court, inefficiency of delivery, options to make the submission from the data box of another entity and determination of the moment of delivery into the data box when the state is in the role of the party.

Keywords

Data boxes, electronic delivery, moment of delivery, delivery inefficiency, the state as a party.

I civilní proces je v posledních letech ovlivněn stále probíhajícím technickým vývojem. Jeden z typických projevů takového působení je možné spatřovat v institutu elektronického doručování. Jedná se o oblast neustále se vyvíjející, kdy především judikatura musí na nově vzniklé problémy reagovat. Cílem tohoto krátkého zamyšlení je kriticky obsáhnout aktuální vývoj v problematice elektronického doručování (zejména s poukázáním na nedávnou judikaturu a její hodnocení) a též i upozornit na jiné možné výkladové přístupy k judikatorně řešeným případům.

Zákonodárce upravil možnost elektronicky doručovat písemnosti v civilním soudním řízení již novelou zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“) provedenou zákonem č. 227/2000 Sb., o el. podpisu s účinností od 1. 10. 2000. V této době bylo možné k elektronickému doručení využít v podstatě pouze e-mailové zprávy zasláné na elektronickou podatelnu soudu.¹

Zde je možné připomenout již vyřešený problém, kdy (jednoznačně nesprávně) soudy odmítaly podání

učiněná elektronicky, která byla podepsána zaručeným elektronickým podpisem a nebyla doplněna písemným originálem². Ústavní soud správně dovodil³, že tento postup neodpovídá konstrukci zaručeného elektronického podpisu, který jednoznačně umožňuje určení podepisující osoby.⁴ Ústavní soud tedy správně konstatoval, že takováto podání není nutné doplňovat.

Přelomem pro oblast elektronického doručování ale bylo zavedení institutu datových schránek zákonem č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZDS).

Již od prvního dne účinnosti ZDS ale vzniká mnoho problémů. Některé z nich jsou diskutovány v odborné literatuře, na kterou je možné odkázat.⁵ Cílem článku je poukázání na některé nově vnikající problémy – resp. nově v judikatorní praxi se objevující otázky.

Judikaturou byly v poslední době řešeny zejména tyto otázky spojené s institutem datových schránek:

1. Určení okamžiku doručení do datové schránky soudu
2. Neúčinnost doručení jiným způsobem než do datové schránky v případě, že jsou splněny zákonné podmínky pro doručení do datové schránky
3. Učinění podání z datové schránky jiného subjektu
4. Doručení státu jako účastníku řízení – určení okamžiku doručení

K výše uvedeným obecným (úvodním) poznámkám je třeba ještě dodat, že v rámci doručování v civilním soudním řízení je nutné rozlišit 2 základní situace, které mají vliv na posouzení konkrétních problémů a jejichž právní úprava je odlišná (jsou rozlišovány i např. v OSŘ). Jedná se o případy, kdy:

- 1) se jedná o doručování účastníka směrem k orgánu veřejné moci (soudu)

Z hlediska civilního soudního řízení je pro tuto problematiku určující § 42 OSŘ, který staví na roveň podání listinná a elektronická (§ 42 odst. 1 OSŘ stanovuje, že písemné podání je možné učinit oběma výše uvedenými způsoby). Zároveň je stanovena v následujícím odstavci povinnost doplnit podání učiněná elektronicky do 3 dnů předložením originálu, nebo podání stejného znění. Pozitivně pak lze hodnotit § 42 odst. 3, který stanovuje, že doplnění není třeba v případech podání učiněných prostřednictvím datové schránky a též u elektronických podání opatřených uznávaným elektronickým podpisem.

- 2) se jedná o doručování soudu směrem k účastníku řízení.

Zde je nutné zejména vycházet z ustanovení § 45 OSŘ, které stanovuje pořadí způsobů doručení. Naprostá priorita byla správně ponechána doručení tzv. krátkou cestou (tedy např. přímo při jednání). Pokud tento

* Mgr. Miloslav Hrdlička je doktorandem na katedře občanského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Kontaktní e-mail: Miloslav.Hrdlicka@law.muni.cz

¹ Tento způsob je možný i nyní a za použití uznávaného elektronického podpisu není třeba podání doplňovat písemným originálem. Uznávaný elektronický podpis je upraven v § 11 zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů. K elektronickým podatelnám srovnej blíže: Vyhláška č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, ve znění pozdějších předpisů.

² Ve smyslu tehdy účinného § 42 OSŘ

³ Nález Ústavního soudu sp.zn. IV. ÚS 319/05 ze dne 24.4.2006

⁴ Srovnej § 2 zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ DÁVID, R., HRDLIČKA, M. Elektronizace podání. *Právní fórum*, 2012, č.2, s. 6 a.

postup není možný, stanovuje zákon povinnost soudu doručit prostřednictvím datové schránky (popřípadě na jinou elektronickou adresu za splnění podmínek § 45 OSŘ). Z výše uvedeného tedy plyne upřednostnění právě datových schránek jako jednoho ze způsobů doručení, který by měl soud využívat.

Dále je možné poukázat na § 47 OSŘ, který stanovuje, že při doručování do datové schránky je nutné vycházet z právní úpravy v ZDS, což je zásadní ustanovení, neboť níže uvedená judikatura se týká obvykle přímo ustanovení ZDS. Vzhledem k § 47 OSŘ ale budou níže uvedené závěry obvykle použitelné i pro civilní doručování.

V neposlední řadě bude pro elektronické doručení důležité ustanovení § 50d OSŘ upravující institut neúčinnosti doručení. I v případě elektronického doručení bude možné jistě neúčinnost doručení úspěšně namítat. Zřejmě bude též možné namítat i jiné (nové) důvody speciálně se dotýkající datových schránek (např. při náhradním doručení jiným způsobem v případech, kdy subjekt má zřízenou datovou schránku).

1. Okamžik doručení do datové schránky soudu

Jednou z naprosto fundamentálních otázek (a to pro jakékoli doručení) je určení okamžiku učinění podání vůči soudu (tedy např. podání žaloby, odvolání atd.).

Z hlediska výše stanovené otázky doručení do datové schránky soudu je zásadním ustanovení § 18 ZDS. To ale pouze stanovuje možnost doručování různých subjektů do datových schránek orgánů veřejné moci. Zákonodárce od začátku neupravil v ZDS okamžik doručení do datové schránky soudu a ani po několika letech účinnosti ZDS se k této otázce nevyjádřil (např. novelizací ZDS). Tento postup jednoznačně není správný. Od počátku bylo zřejmé, že tato zásadní otázka takto neuspokojivě řešena bude vyvolávat problémy, což se po poměrně krátké době potvrdilo, když se k dané otázce musely začít vyjadřovat jednotlivé články soudní soustavy (zejména Nejvyšší správní soud – dále jen NSS) ve své judikatuře.

Výtku je možné tedy směřovat k nedůslednosti zákonodárce, který mohl jistě v § 18 ZDS výslovně upravit okamžik učinění podání a předejít tak následným diskusím na toto téma. Zajímavé je, že § 17 ZDS stanovuje výslovně okamžik doručení v případě, že orgán veřejné moci doručuje účastníku – odstavec druhý citovaného ustanovení (pak je doručeno okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svých oprávnění⁶ přístup k dodávanému dokumentu). V následujícím odstavci je stanovena fikce, kdy se zpráva považuje za doručenu 10. dnem po dodání zprávy do datové schránky za předpokladu nepřihlášení se osoby, která má datovou schránku zřízenou.

I § 18a ZDS stanovuje v odstavci druhém okamžik doručení do datové schránky jiné fyzické nebo právnické osoby (tedy např. v případech komunikace dvou soukromoprávních subjektů) – zpráva se pak považuje

za doručenu též okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svých oprávnění přístup k danému dokumentu. Lze tedy jen těžko najít rozumný důvod, proč zákonodárce neupravil okamžik doručení do datové schránky orgánu veřejné moci, když pro jiné případy tento okamžik stanovil přímo v ZDS.

Jak bylo již uvedeno výše, začaly se objevovat praktické problémy spočívající právě v rozdílném náhledu na okamžik doručení. Proto se musela vznikajícími problémy zabývat i judikatura. Jedním u prvních rozhodnutí bylo usnesení NSS sp.zn. 9 Afs 28/2010 ze dne 15.7.2010.⁷ Zde NSS konstatoval, že podání je učiněno až dodáním do datové schránky soudu. V rozhodnutí byla diskutována i možnost za rozhodný okamžik považovat již odeslání datové zprávy odesílatelem, ale NSS se k tomuto závěru nepřiklonil s argumentací, že systém datových schránek nemá (na rozdíl od např. běžné „papírové“ pošty) povinnost doručit zprávu a tedy byl zvolen jako rozhodný okamžik až dodání do datové schránky soudu. Tato argumentace byla v podstatě potvrzena Ústavním soudem⁸ (resp. Ústavní soud ji převzal do svého rozhodnutí a nikterak se od ní neodchýlil). S uvedeným přístupem se obecně neztotožňují a to zejména z následujících důvodů.

Domnívám se, že je třeba v prvé řadě rozlišit, zda se jedná o zachování lhůty hmotněprávní, či procesní.

V případě hmotněprávní lhůty (např. při podání žaloby, kdy by bylo třeba zachovat prekluzivní lhůtu) by bylo možné s daným přístupem souhlasit ovšem s tou výhradou, že ani zde bych neargumentoval ve smyslu, že zpráva podanou prostřednictvím datové schránky nemá povinnost provozovatel systému datových schránek doručit – viz dále.

V případě procesní lhůty (např. pro podání odvolání), jejímž jedním z charakteristických rysů je, že lhůta je zachována v případě, kdy je poslední den podáno k přepravě (např. prostřednictvím klasické pošty) je daná argumentace podle mého názoru nesprávná. Pokud bychom přistoupili na daný výklad (zejména v části, že zpráva podaná prostřednictvím systému datových schránek nemusí být doručena), zasahujeme tím do principu právní jistoty účastníků, kteří datovou schránku používají. V podstatě datovou schránku tak postavíme na roveň běžným e-mailům⁹, kde by se dalo za určitých okolností s daným názorem souhlasit s odkazem na to, že při odeslání e-mailu využíváme služeb různých soukromých subjektů, kde mohou nastat různé komplikace. Toto ale jistě nebylo úmyslem zákonodárce při

7 Usnesení Nejvyššího správního soudu sp.zn. 9 Afs 28/2010 ze dne 15.7.2010

8 Nález Ústavního soudu sp.zn. II. ÚS 3518/11 ze dne 10.1.2012.

9 Zde srovnej Usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2361/08, ze dne 22.1.2009, které odkazuje na Usnesení Ústavního soudu sp.zn. I. ÚS 250/05 ze dne 20.7.2005. V obou uvedených rozhodnutích Ústavní soud dovodil, že zasláním podání elektronickou formou neopatřeného uznávaným el. Podpisem (např. tedy e-mailem) není splněn požadavek předání podání držiteli poštovní licence, popřípadě zvláštní poštovní licence ani orgánu, který má povinnost podání doručit. K zachování lhůty je tedy třeba (rozhodným okamžikem) je okamžik doručení soudu. S tímto závěrem souhlasím, ale domnívám se, že je uplatnitelný pouze u běžné elektronické komunikace ale není využitelný u datových schránek vzhledem k jejich specifikům a jejich účelu.

6 Srovnej § 8 ZDS

zavádění datových schránek (postavit na roveň datové schránky a e-mailovou poštu). Jedním z důvodů bylo naopak zavedení bezpečné a rychlé komunikace použitelné na místo e-mailu.

V případě datových schránek je tedy situace zcela odlišná. Stát zřídil tento systém (autoritativně) zejména k této komunikaci – tedy od orgánů veřejné moci (bezpochyby tedy i soudu) směrem k účastníkům a naopak. Domnívám se, že by účastníci měli mít možnost tohoto institutu využívat v plném rozsahu. Datová schránka bude obvykle využita k zaslání zásadních a důležitých zpráv, což je dalším argumentem pro tvrzení, že stát by měl „zaručit“ i dodání těchto zpráv.

V neposlední řadě můžeme též uvést, že § 20 odst. 1 písm. b) ZDS jednoznačně stanovuje povinnost ministerstva vnitra (jako správce systému datových schránek) dodat datovou zprávu odeslanou z datové schránky odesílatele do datové schránky příjemce. Domnívám se, že tato povinnost je naprosto jednoznačným zakotvením povinnosti doručit zprávu odeslanou prostřednictvím systému datových schránek. Jedná se tedy o další argument pro výše uvedené závěry o možném pojmání odeslání z datové schránky odesílatele jako rozhodného okamžiku pro učinění podání.

Odborná literatura se k dané otázce nevyjadřuje prakticky vůbec¹⁰, popřípadě pouze opakuje závěry obsažené ve výše uvedené judikatuře¹¹. V poslední citované literatuře ale Lechner dovozuje (viz tabulka)¹², že v případě datové schránky má provozovatel datových schránek povinnost doručit datovou zprávu (je zaručena garance doručení). V dalším textu ale ohledně okamžiku učinění podání spíše odkazuje na i v tomto článku uvedenou judikaturu.¹³

Lze tedy shrnout do dílčího závěru, že přístup stanovující rozhodný okamžik učinění podání vůči soudu až dodáním do datové schránky soudu není zcela vhodný a jistě stojí za uvážení, zda se spíše nepřiklánět k výkladu dovozujícímu, že systém datových schránek má povinnost odeslanou zprávu doručit a tím se přiklonit i k názoru, že u procesních lhůt je tato lhůta zachována již odesláním z datové schránky odesílatele.

2. Neúčinnost doručení jiným způsobem než do datové schránky v případě, že jsou splněny zákonné podmínky pro doručení do datové schránky

Již v úvodu tohoto článku bylo zmíněno, že doručení prostřednictvím datové schránky je možné rozdělit na doručení směrem k orgánu veřejné moci a doručení

směrem k účastníkovi řízení. Druhý uvedený případ bude dále diskutován.

Konkrétně se jedná o reakci na rozhodnutí Krajského soudu v Brně sp. zn. 20 Co 522/2011 ze dne 21.5.2012. Zde se jednalo o to, zda exekuční titul (rozsudek) splňuje požadavky formální vykonatelnosti – v posuzovaném případě konkrétně zda byla na tomto rozhodnutí vydaném v nalézacím řízení správně vyznačena doložka právní moci v případě, kdy rozhodnutí bylo doručeno prostřednictvím klasické pošty náhradním způsobem (bylo doručováno na adresu účastníka, který se zde ale nezdržoval a nereagoval ani na výzvu zanechanou pracovníkem pošty) za situace, kdy měl zřízenu datovou schránku a soud měl doručovat do datové schránky. V rozhodnutí je dovozeno, že v takovém případě k účinnému doručení nedošlo a rozhodnutí tedy nemohlo nabýt právní moci.

V tomto konkrétním případě považují rozhodnutí Krajského soudu v Brně za správné. Soud I. stupně zřejmě pochybil, když nedoručoval prostřednictvím datové schránky. Subjekt, který má datovou schránku zřízenu, může očekávat, že mu bude (za splnění zákonem stanovených předpokladů – § 45 OSŘ ve spojení s § 17 ZDS) doručeno právě tam. V uvedeném případě bylo doručeno tzv. náhradním doručením – tedy účastník se fakticky s obsahem dokumentu (rozhodnutí) neseznámil a základní účel doručení tedy nebyl naplněn.

Odlišně bych ale přistoupil k situaci, kdy by bylo doručeno sice jinak než do datové schránky, ale subjekt by daný dokument převzal – tedy měl by možnost se s ním fakticky seznámit. V takovém případě je podle mého názoru nutné vyjít ze smyslu a účelu institutu doručení, za který považují v nejobecnější rovině zejména předání informací subjektu tak, aby bylo zřejmé, jaká práva a povinnosti mu vznikají, z jakých důvodů a aby se subjekt v případě, že nesouhlasí, mohl úspěšně bránit. Pokud by se subjekt evidentně s doručovaným dokumentem fakticky seznámil, není na místě, aby namítal, že nebylo doručeno řádně. Domnívám se, že v takovém případě je účelu doručení dosaženo a subjekt se může bránit za stejných podmínek jako při elektronickém doručení do datové schránky. Nepovažují proto za efektivní (ani v souladu s principem procesní ekonomie) jinak věcně správné rozhodnutí rušit a znovu projednávat.

Dílním závěrem v této problematice může tedy být tvrzení, že v případě nedodržení postupu pro doručování stanoveného procesními předpisy (OSŘ, ZDS) považují za vhodné rozlišit dvě situace:

- a) Pokud je doručeno jinak, ale subjekt se s doručovaným dokumentem seznámil (např. jej osobně převzal), přikláněl bych se k takovému přístupu, kdy by bylo toto doručení dostačující a nebylo považováno za závažné procesní pochybení (např. za vadu, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci ve smyslu odvolacího důvodu uvedeného v § 205 odst. 2 písm. c OSŘ).
- b) Pokud by ovšem bylo doručeno náhradním způsobem a subjekt by se s obsahem doku-

10 MACKOVÁ, A., ŠTĚDRONĚ, B. *Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů s komentářem, včetně souvisejících zákonů a prováděcích předpisů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. 528 s. ISBN 9788073574727.

11 LECHNER, T. *Elektronické dokumenty v právní praxi*. Praha: Leges, 2013. 256 s. ISBN 9788087576410

12 LECHNER, T. *Elektronické dokumenty v právní praxi*. Praha: Leges, 2013. 256 s. ISBN 9788087576410, s. 127.

13 LECHNER, T. *Elektronické dokumenty v právní praxi*. Praha: Leges, 2013. 256 s. ISBN 9788087576410, s. 141-143 - konkrétně Usnesení Nejvyššího správního soudu sp.zn. 9 AfS 28/2010 ze dne 15.7.2010.

mentu neměl možnost seznámit, přikláněl bych se k názoru, že s odkazem na zásadu legitimního očekávání (subjekt očekával případné doručení do datové schránky) by bylo nutné toto za závažnou procesní vadu¹⁴ považovat s veškerými důsledky – např. doručované rozhodnutí není doručeno řádně a nenabude právní moci. Argumentem pro toto tvrzení je i to, že zde nedošlo k předání informací a jeden z hlavních účelů doručení nebyl naplněn.

Je ovšem nutné konstatovat, že bude důležité též zvážení každého konkrétního případu ad hoc.

3. Učinění podání z datové schránky jiného subjektu

Dalším závěrem, ke kterému judikatura v poslední době v oblasti datových schránek dospěla, je názor prezentovaný v rozhodnutí Krajského soudu v Brně sp. zn. 20 Co 522/2011, ze dne 12.6.2012. Krajský soud v citovaném rozhodnutí dovozuje, že není možné učinit podání prostřednictvím datové schránky zřízené jinému subjektu. V konkrétním případě šlo o to, že účastníkem řízení byla právnická osoba a fyzická osoba (její statutární orgán) – oba v roli žalovaných. Právnická osoba měla zřízenou datovou schránku, stejně i fyzická osoba. Procesní úkony pak byly činěny z datové schránky fyzické osoby (statutárního orgánu této právnické osoby) i z datové schránky právnické osoby. Problémem ale bylo, že úkon, který měl být podle procesních předpisů (OSŘ) učiněn fyzickou osobou jako druhým žalovaným, učinil tento subjekt z datové schránky právnické osoby a naopak. Krajský soud poté dovozuje, že z datové schránky může úkon učinit pouze osoba, které byla zřízena a v posuzovaném případě tedy dovodil, že úkony vůči soudu nebyly vůbec učiněny.

Obecně lze konstatovat, že z hlediska jednoznačné identifikace jednajících je možné souhlasit s názorem, že identifikace je možná opravdu pouze ve vztahu k osobě, které byla datová schránka zřízena. Proto z formálního hlediska není možné výše uvedené argumentaci nic vytknout. Je třeba ale upozornit na to, že tyto případy bude třeba citlivě posuzovat opět ad hoc, neboť je nutné zachovat subjektům jejich ústavně zaručené právo na přístup k soudu. Např. u výše uvedeného případu se nabízí argumentace taková, že podání bylo sice učiněno, ale nebyla identifikována osoba, která jej učinila. V takovém případě by byl vhodnější postup podle § 43 OSŘ (za použití extenzivního výkladu tohoto ustanovení) a soud by se měl zřejmě pokusit o odstranění této vady. Který z uvedených přístupů bude převládat je otázkou dalšího vývoje praxe.

4. Doručení státu jako účastníku řízení

Jednou z dalších řešených otázek byla problematika určení okamžiku doručení soudního rozhodnutí státu jako účastníku řízení. K této otázce se vyjádřil Ústavní soud v rozhodnutích sp.zn. II.ÚS 3643/11 ze dne 15.8.2013, sp.zn. II.ÚS 335/12 ze dne 15.8.2013, sp.zn.

III. ÚS 3036/12 ze dne 24.4.2013. Ve všech výše uvedených rozhodnutích dospívá Ústavní soud k závěru, že v případě, kdy je účastníkem řízení stát a je mu doručováno prostřednictvím datové schránky, je nutné využít ustanovení § 17 odst. 3 a 4 ZDS – tedy je mu doručeno až okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která vzhledem k rozsahu svého oprávnění má přístup k danému dokumentu. Ústavní soud vylučuje využití i v tomto článku výše uvedeného závěru NSS prezentovaného v usnesení sp. zn. 9 Afs 28/2010, který spočívá v určení rozhodného okamžiku na moment, kdy je doručeno do datové schránky soudu (v našem případě tedy jinému orgánu veřejné moci, který je účastníkem řízení).

Ústavní soud podle mého názoru správně dovozuje, že se ve výše uvedeném rozhodnutí NSS jedná o jinou situaci, než v posuzovaném případě. NSS řešil situaci, kdy se účastník obrací na orgán veřejné moci jako na subjekt, který má jeho věc rozhodnout. Ve výše zmíněné judikatuře Ústavního soudu se ale jedná o situaci, kdy je třeba určit okamžik doručení orgánu veřejné moci, který je účastníkem řízení.

Názor prezentovaný judikaturou Ústavního soudu považuji za správný, neboť je nutné si uvědomit, že orgán veřejné moci může vystupovat též v roli účastníka řízení (nejen v roli rozhodujícího orgánu). V takovém případě je nutné k němu jako k účastníku řízení přistupovat a též plně přisvědčit názoru, že v takovém případě má orgán veřejné moci stejné postavení jako další účastníci řízení. Tento závěr bude využitelný i v rámci civilního soudního řízení.

Závěr

Praxe neustále řeší problémy spojené s elektronickým doručováním vyvolané často nedůsledností samotné právní úpravy v ZDS. Podle mého názoru lze v současné době z právních předpisů dovodit, že systém datových schránek má specifické postavení oproti běžné elektronické komunikaci – např. e-mailové, což je ale ne vždy respektováno (např. judikaturou).

Z výše uvedených rozhodnutí se podává několik praktických závěrů. V prvé řadě nepovažuji za správný přístup, kdy jako rozhodný okamžik pro určení učinění podání do datové schránky soudu je pojímán až okamžik dodání zprávy do datové schránky soudu. Domnívám se, že nerespektuje jednoznačná a významná specifika systému datových schránek a v podstatě k nim přistupuje jako k běžné elektronické komunikaci, což je podle mého názoru nevhodné. Je zřejmé, že v běžných případech bude mezi odesláním dokumentu a jeho dodáním do datové schránky soudu rozdíl pouze několik vteřin (informační systém datových schránek eviduje údaje o datových schránkách s přesností na vteřiny), ale i toto může být pro včasnost podání rozhodující. Jistě si lze představit i případy, kdy se dodání do datové schránky zpozdí o mnoho významněji. V těchto situacích (pokud se nejedná o problém na straně účastníka) nepovažuji za odůvodnitelné vykládat toto v neprospekch účastníka.

¹⁴ Ve smyslu § 205 odst. 2 písm. c OSŘ

Ohledně dalších závěrů souhlasím s názorem na neúčinnost doručení klasickou poštou (v případě náhradního doručení) v situaci, kdy mělo být doručeno do datové schránky subjektu. Doporučil bych ale tyto případy odlišit od situace, kdy subjektu bylo (byť jinou cestou) fakticky doručeno.

Těž souhlasím s názorem, že pokud je doručováno státu jako účastníku řízení, je nutné postupovat podle ustanovení § 17 ZDS.

Ohledně názoru, že datovou zprávu odeslanou z datové schránky zřízené jiné osobě soud považuje za podání, které vůbec nebylo učiněno, si dovoluji vznést menší poznámku – považuji za vhodné posuzovat každý případ v konkrétních souvislostech.

Z hlediska zhodnocení de lege ferenda lze uvést, že výše diskutované problémy budou i dále přetrvávat. Vhodným řešením by jistě bylo zpřesnění samotné právní úpravy, které ale zřejmě prozatím v přípravě není. Je nutné tedy přistoupit k výkladu stávajících norem dopadajících na elektronické doručení, který by ale měl respektovat specifika datových schránek, což není doposud vždy pravidlem.

Ashby Donald v pirátské zátocce: svoboda projevu a vymáhání autorského práva v aktuální judikatuře ESLP

Matěj Myška*

Abstrakt

Cílem tohoto stručného příspěvku je představit chápání vztahu svobody projevu a prosazování autorského práva online v aktuální judikatuře Evropského soudu pro lidská práva. Prostředkem k dosažení tohoto je pak kritická analýza dvou aktuálních rozsudků, které se poprvé meritorně této otázce věnují (Ashby Donald a další proti Francii, „The Pirate Bay“ proti Švédsku). Závěrem je pak diskutován možný dopad na rozhodovací praxi v ČR (konkrétně zejm. na kauzu tzv. „libereckého piráta“).

Klíčová slova

svoboda projevu; autorské právo; čl. 10 EÚLP

Abstract

The purpose of this brief paper is to present the understanding of the relationship between freedom of speech and enforcement of copyright online in the current case law of the European Court of Human Rights. The means to achieve this is a critical analysis of two recent judgments (Ashby Donald and Others v France, “The Pirate Bay” v Sweden), which substantively dealt with this issue for the first time. Finally, the potential impact on the decision-making practice in the Czech Republic is presented (specifically to the case of the so-called “Liberec pirate”).

Keywords

freedom of speech; copyright; Art. 10 ECHR

1. Úvod

Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“)¹ se ve své rozhodovací činnosti stále častěji zabývá otázkami, které se týkají moderních informačních a komunikačních technologií.² Až do případu Ashby Donald a další proti Francii ovšem nikdy meritorně nerozhodoval případ, který by přímo řešil právo na svobodu projevu a vymáhání autorského práva³ jako zásahu do něj – tedy otázky poměrně delikátního vyvažování dvou práv chráněných Úmluvou, resp. Protokolem č. 1 k Úmluvě.⁴ Začátek roku 2013 ovšem přinesl ESLP příležitost se k tomuto tématu vyjádřit hned ve dvou případech. V následujícím textu je nejdříve ve zkratce nastíněno, jak chápe svobodu projevu v kontextu ochrany práv třetích osob (*in concreto* duševního vlastnictví) ESLP. Následně je provedena kritická anotace případů Ashby Donald proti Francii⁵ a „The Pirate Bay“ proti Švédsku⁶ z hlediska dovolenosti zásahu v podobě vymáhání autorských práv do svobody projevu. V závěru článku jsou pak diskutovány dopady na aktuální relevantní rozhodovací praxi v České republice při vymáhání autorského práva online.

2. Svoboda projevu a ochrana autorského práva před ESLP

Právo na svobodu projevu zakotvené v čl. 10 Úmluvy⁷ představuje jedno ze základních politických práv, které je prekurzorem mnoha dalších základních práv.⁸ ESLP ji považuje za „jeden ze základů demokratické společnosti, je prvořadou podmínkou jejího pokroku a rozvoje každého člověka.“⁹ Kromě samotné svobody projevu *per*

* Autor je asistentem na Ústavu práva a technologií PrF MU. Kontaktní e-mail: matej.myska@law.muni.cz.

1 Pokud není dále uvedeno jinak, jsou rozsudky ESLP citovány z databáze HUDOC dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/> [cit. 1. 12. 2013].

2 Přehled aktuálních případů, které se týkají moderních informačních a komunikačních technologií, je dostupný z: http://www.echr.coe.int/Documents/FS_New_technologies_ENG.pdf [cit. 1. 12. 2013].

3 Pojmem „autorské právo“ jsou dále myšlena i práva s autorským právem související.

4 Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, 1950, vyhlášená sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen „Úmluva“.

5 Rozsudek ESLP ze dne 10. 1. 2013, stížnost č. 36769/08, Ashby Donald a další proti Francii; dále jen „Ashby Donald“. Originál rozsudku byl publikován ve francouzštině. Zpracování a překlad: Jana Zapletalová Kolářková. In ASPI [právní informační systém] Wolters Kluwer, 2013 [cit. 1. 12. 2013].

6 Rozsudek ESLP ze dne 19. 2. 2013, stížnost č. 40397/12, Fredrik Neij a Peter Sunde Kolmisoppi (The Pirate Bay) proti Švédsku; dále jen „The Pirate Bay“.

7 Čl. 10 Úmluvy: „1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice.“

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podlehat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, ochrany pořádku a předcházení zločinosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestranosti soudní moci.“

8 Obecně k právu na svobodu projevu: KRNEC, Jiří et al. *Evropská úmluva o lidských právech: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 9788074003653. S. 994 – 1099.

9 Rozhodnutí Velkého senátu ESLP, ze dne 23. 9. 1994, stížnost č. 15890/89, Jersild proti Dánsku, § 31; Rozsudek ESLP ze dne 25. 8. 1998, stížnost č.